

อิทธิบาทธรรมกับการบริหารองค์การ¹

Iddhipada Dharma and Organization Management

วีระพงศ์ เกียรติไพรยศ

วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

ในสังคมปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทำให้การบริหารองค์การมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้สามารถอยู่ได้ การบริหารองค์การคือการนำพาองค์การให้ไปตามแผนที่วางไว้ และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงมองว่าผู้บริหารเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่ง เพราะเป็นผู้กำกับการนโยบาย ควบคุมแผน และมอบหมายงานแก่ผู้ปฏิบัติงาน จึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ เข้าใจโครงสร้างองค์การ มอบหมายงานให้ตรงตามความรู้ความสามารถ มีการสั่งการ และมีมนุษยสัมพันธ์ในการประสานงานตลอดจนถึงการควบคุมให้การบริหารเป็นไปตามแผนขององค์การ

ในบทความนี้เสนอให้มีการใช้หลักอิทธิบาทธรรม คือ หลักธรรมในการประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย 1. ฉันทะ ความพอใจ 2. วิริยะ ความเพียรพยายาม 3. จิตตะ ความคิด และ 4. วิมังสา ความไตร่ตรอง มาเป็นแนวทางในการบริหารองค์การเพื่อให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามแผนที่วางไว้

คำสำคัญ : อิทธิบาทธรรม, การบริหาร, องค์การ

Abstract

In the present changing social which reflects to the existing and important of the organization management. Organization management is to lead the organization according to the plan and efficiently. Therefore, the manager/administrator is the key element in directing the policy, controlling plan and assigning to the implementer. He/she needs to have knowledge and ability, understand the organization structure, assign task according to knowledge and ability, commanding and public relation in coordinating include controlling the management followed the plan.

In this article, propose to practice the principle of Iddhipada Dharma which is the path of accomplishment or basis for success, consists of 1. Chanda(will or zeal or aspiration), 2. Viriya(energy or effort or exertion or perseverance), 3. Citta(thoughtfulness or active thought or dedication) and 4. Vimamsa(investigation or examination or reasoning or testing); to be the path in managing the organization efficiently and accomplish the set plan.

Keywords: Iddhipada Dharma, Management, Organization

¹ บทความนี้เป็นบทความจากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 2 (MCU CONGRESS II)

บทนำ

การบริหารองค์การ คือการรวมตัวกันทำงานอย่างมีระบบ มีการวางแผน เพื่อนำพาองค์การไปสู่เป้าหมาย ในยุคปัจจุบันที่มีการแข่งขันกันสูง ทุกองค์การจะต้องมีการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก หากองค์การใดที่หยุดนิ่งไม่มีการปรับตัว ท้ายที่สุดก็อาจต้องปิดตัวลง ซึ่งเกิดขึ้นบ่อยในปัจจุบัน องค์การที่ดีจึงเป็นองค์การที่มีการปรับตัวตลอดเวลา แต่การปรับตัวดังกล่าวมิใช่การทิ้งอัตลักษณ์ของตัวเอง หากแต่เป็นการนำความทันสมัยมาประยุกต์ใช้กับองค์การโดยเน้นความกลมกลืนกับอัตลักษณ์ขององค์การ

การบริหารองค์การ (Organization Management) ถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในการนำพาองค์การไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งในการบริหารองค์การนั้นจะต้องมีการบริหาร 4 ด้าน คือ 1. การบริหารทรัพยากรมนุษย์ 2. การบริหารงบประมาณ 3. การบริหารวัสดุอุปกรณ์ และ 4. การบริหารงาน และจะมีผู้เกี่ยวข้องตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป ดังนั้นการนำพาองค์การไปสู่ความสำเร็จคงไม่่ง่าย จะต้องมีการบริหารอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติงาน ซึ่งหลักการบริหารในตะวันตกได้เสนอไว้หลายทฤษฎี เช่น ทฤษฎี POCCC ทฤษฎี POSDCORB เป็นต้น แต่ในบทความนี้ผู้เขียนจะเสนอแนวทางการบริหารองค์การตามแนวคิดทางตะวันออก คือ นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการบริหารองค์การ

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ หลักที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสไว้ แม้จะผ่านมาแล้วกว่า 2,600 ปี แต่ยังสามารถนำมาใช้ได้ ซึ่งในการบริหารองค์การผู้เขียนขอเสนอหลักอริยาบถธรรม หรืออริยาบถ 4 คือ หลักสู่ความสำเร็จ 4 ประการ คือ 1. ฉันทะ ความพอใจ 2. วิริยะ ความเพียร 3. จิตตะ ความคิด และ 4. วิมังสา ความไตร่ตรอง

ผู้เขียนจึงมองเห็นว่าเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารองค์การ ควรมีการนำหลักอริยาบถธรรมมาเป็นแนวทางในการบริหารองค์การเพื่อให้การทำงานหรือการบริหารโดยทุกคนมีใจรักในงานที่ทำ ทีมทำงาน มีความเพียรพยายามให้งานบรรลุตามแผนที่วางไว้ มีการใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน และมีการวิเคราะห์ไตร่ตรองในงานที่ทำ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาองค์การให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

การบริหารองค์การ

การบริหารองค์การ (Organization Management) เป็นการทำงานตามวัตถุประสงค์เพื่อนำพาองค์การไปสู่เป้าหมาย ซึ่งการบริหารองค์การเป็นการรวมกันระหว่างคำว่า “การบริหาร” กับคำว่า “องค์การ” ดังนี้

การบริหาร (Administration/Management) หมายถึง การทำงานที่ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารทรัพยากรบุคคล งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการปฏิบัติงาน เพื่อนำพาองค์การไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้

องค์การ (Organization) หมายถึง เป็นการรวมตัวกันของคนตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งโดยมีเป้าหมายที่ต้องการบรรลุร่วมกัน ซึ่งกิจกรรมที่ดำเนินการร่วมกันนั้นบุคคลเพียงคนเดียวไม่สามารถที่จะทำให้บรรลุผลสำเร็จได้ (วันชัย มีชาติ, 2550)

จากความหมายดังกล่าว จึงกล่าวได้ว่า การบริหารองค์การ หมายถึง การทำงานที่มีคนมาเกี่ยวข้องตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีการทำงานอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดแผนในการปฏิบัติงาน และมีเป้าหมายร่วมกัน ซึ่งมีนัยวิชาการได้

กล่าวถึงแนวคิดทฤษฎีการจัดการองค์การไว้หลายแนวคิดทฤษฎี ในบทความนี้ผู้เขียนขอนำทฤษฎีการจัดการ POCCC ของเฮนรี ฟาโยล (Henri Fayol) มี 5 ประการ (Henri Fayol, อ้างใน วันชัย มีชาติ, 2550) ดังนี้

1) P-Planning การวางแผน เป็นการกำหนดภาพในอนาคตที่องค์การต้องการหรือเป็นการคาดการณ์ว่าจะนำพาองค์การไปในทิศทางไหนให้สามารถบรรลุเป้าหมาย การวางแผนเป็นการลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในองค์การ แต่เป็นการทำให้เกิดความชัดเจนในการทำงานในองค์การ เพื่อให้บุคลากรในองค์การมีความมั่นใจในการปฏิบัติงาน และเห็นความมั่นคง

2) O-Organizing การจัดองค์การ เป็นการจัดโครงสร้างงานและแบ่งงานรับผิดชอบ ซึ่งในทุกองค์การจะมีโครงสร้างงานของตนอยู่แล้ว แต่การที่องค์การจะไปถึงเป้าหมายตามที่วางแผนไว้หรือไม่นั้นจะต้องมีการแบ่งงานกันทำตามความรู้ความสามารถของแต่ละรายบุคคลดังสำนวนภาษาอังกฤษที่ว่า “Put the right man on the right job” คือการใช้คนให้เหมาะสมกับงาน เมื่อบุคคลได้ทำงานตามความถนัดของตนเองย่อมจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพและทำงานได้อย่างมีความสุข แต่หากไม่มีความถนัดในงานที่ได้รับมอบหมายย่อมส่งผลให้การทำงานไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร หรืออาจก่อให้เกิดความเครียดได้ ยกตัวอย่างเช่น กรณีที่มีนายตำรวจฆ่าตัวตาย (ไทยรัฐออนไลน์, 2561) และสาเหตุมาจากความเครียดที่ได้รับมอบหมายให้ทำงานในสิ่งตนเองไม่ถนัดจนนำมาสู่โศกนาฏกรรม ดังนั้นการมอบหมายงานรับผิดชอบผู้บริหารจะต้องมีการพิจารณาอย่างรอบคอบเพื่อเลือกผู้ที่เหมาะสมที่สุดในการรับผิดชอบงานนั้น ให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุผลตามแผนที่วางไว้

3) C-Commanding การบังคับบัญชา การบริหารองค์การผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานในองค์การ เพื่อที่จะได้มอบหมายให้ผู้รับผิดชอบได้อย่างถูกต้องและเป็นไปตามแผนที่วางไว้ หากผู้บริหารขาดความเข้าใจงานแล้วย่อมส่งผลกระทบต่อการทำงานและผู้รับผิดชอบงานอย่างแน่นอน และผลที่ตามมาคือการนำพาองค์การไปผิดทาง ผลการดำเนินงานไม่ตอบสนองภารกิจขององค์การ จึงกล่าวได้ว่าการควบคุมบังคับบัญชาที่ได้ผลนั้นผู้บริหารจะต้องมีความรู้ใน 3 ด้าน คือ 1. รู้ตัวเอง 2. รู้คนอื่น และ 3. รู้จักงาน ถึงจะเป็นผู้นำที่ดีได้

4) C-Coordinating การประสานงาน การบริหารองค์การนั้นซึ่งมีผู้ที่จะต้องทำงานสัมพันธ์กันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ซึ่งมีทั้งผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน และหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง จึงกล่าวได้ว่าการประสานงานคือตัวเชื่อมให้การทำงานบรรลุเป้าหมายได้ ดังนั้นผู้บริหารหรือผู้ประสานงานจะต้องเป็นบุคคลที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี เพราะในบางครั้งเกิดปัญหากับองค์การแต่ถ้าผู้บริหารหรือผู้ประสานงานมีมธรรสวาจาในการประสานงาน โนมน้าว ก็อาจทำให้ปัญหาคลี่คลายลงได้ในที่สุด ซึ่งในทางพระพุทธศาสนามีหลักธรรมในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ เช่น หลักสังคหวัตถุ 4 คือ 1. ทาน ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ 2. ปิยวาจา การใช้วาจาที่ไพเราะอ่อนหวาน 3. อตถจริยา การบำเพ็ญประโยชน์ส่วนรวม และ 4. สมานัตตตา ความเสมอต้นเสมอปลาย จากหลักธรรมดังกล่าวสรุปได้ว่าการสร้างมนุษยสัมพันธ์เพื่อประโยชน์ในการประสานงานคือต้องมีความโอปอ้อมอารีวิไพเราะสงเคราะห์ประชาวางตนเหมาะสม จึงกล่าวได้ว่าการประสานงานมีความสำคัญยิ่งในองค์การ เพื่อเชื่อมให้การทำงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันและบรรลุตามแผนขององค์การที่ตั้งไว้

5) C-Controlling การควบคุม คือการตรวจสอบการทำงานขององค์การให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ ซึ่งผู้ที่จะต้องควบคุมการทำงานให้เป็นไปตามแผน คือ ผู้บริหาร และในการควบคุมองค์การนั้นต้องควบคุม 4 องค์ประกอบ คือ 1 ควบคุมบุคลากร คือ การบริหารบุคลากรให้ทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และพฤติกรรมในการปฏิบัติงาน

2. ควบคุมงบประมาณในการใช้จ่ายงบประมาณในองค์การควรเป็นไปตามแผนที่วางไว้และมีการใช้จ่ายอย่างรัดกุม โดยคำนึงถึงความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณ 3. การควบคุมวัสดุอุปกรณ์ คือจะต้องมีการบำรุงรักษาวัสดุอุปกรณ์ขององค์การให้มีความพร้อมในการใช้งาน และ 4. ควบคุมการบริหารจัดการ ในการบริหารจัดการผู้บริหารจะต้องตระหนักถึงแผนและเป้าหมายขององค์การ เพราะหากผู้บริหารไม่ตระหนักถึงแผนหรือเป้าหมายแล้วนั้นก็เป็นไปได้ยากที่จะนำพาองค์การไปสู่ความสำเร็จได้

จึงกล่าวได้ว่าแนวคิดการบริหารจัดการของ POCCC ของเฮนรี ฟาโยล (Henri Fayol) มีความสำคัญยิ่งในการบริหารองค์การให้มีประสิทธิภาพ และเป็นตามแผนที่วางไว้ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวเป็นแนวคิดแบบโลกตะวันตก แต่ผู้เขียนมองว่าในการบริหารองค์การนั้นสามารถนำหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์กับแนวคิดของตะวันตก ในบทความนี้จะเสนอหลักอิทธิบาทธรรมเพื่อนำมาใช้ในการบริหาร

หลักอิทธิบาทธรรม

อิทธิบาทธรรม (ที.ม. (ไทย) 10/287/218) หรืออิทธิบาท 4 คือหลักธรรมคุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย 4 ประการ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2551) คือ

1) ฉันทะ ความพอใจ คือ มีความรักและพอใจในสิ่งที่ทำ การทำงานถ้าขาดใจรักหรือความพึงพอใจที่จะทำก็ยากที่จะประสบความสำเร็จ การทำงานทุกอย่างต้องทำด้วยใจที่รัก มีความปรารถนาให้งานที่ทำสำเร็จ

2) วิริยะ ความเพียร คือ การทำงานจะต้องมีความเพียรพยายาม เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยต้องอาศัยการกระทำเป็นประจำและต่อเนื่อง จึงจะเกิดความชำนาญในงานนั้น และการทำงานย่อมพบอุปสรรคบ้าง แต่ต้องพยายาม อดทน หาแนวทางในการก้าวข้ามอุปสรรคต่าง ๆ เหล่านั้น ไปให้ได้ การทำงานทุกอย่างเมื่อมีความเพียรเป็นที่ตั้งแล้วย่อมมีโอกาสสูงที่จะประสบความสำเร็จได้

3) จิตตะ ความคิด คือ มีจิตใจที่จดจ่อแน่วแน่ในการทำงาน เอาใจใส่ มีความรับผิดชอบ มุ่งมั่นต่องานที่ทำ เพื่อให้ออกมาดี ซึ่งการมีความรับผิดชอบและเอาใจใส่ต่องานนั้นเป็นการทำงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และไม่ให้เกิดความเสียหาย

4) วิมังสา ความไตร่ตรอง คือ การวิเคราะห์ ประเมินผลเกี่ยวกับงานที่ทำ เพื่อหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

จึงกล่าวได้ว่าหลักอิทธิบาทธรรม หรือหลักธรรมในการทำงานเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ หรือบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ โดยผู้ทำงานจะต้องมีความพอใจในงานที่ทำ มีความเพียรพยายาม มีใจจดจ่อ และมีการวิเคราะห์ประเมินผล ซึ่งหลักอิทธิบาทธรรมสามารถนำมาใช้ในการบริหารองค์การได้

หลักอิทธิบาทธรรมกับการบริหารองค์การ

การบริหารองค์การโดยการใช้หลักอิทธิบาทธรรม เพื่อนำพาองค์การไปสู่เป้าหมาย มีดังนี้

1) มีใจรัก การบริหารองค์การ ผู้บริหารจะต้องมีใจรัก คือ มีใจรักองค์การ ต้องมองว่าองค์การเป็นเสมือนบ้านของตนเอง จะต้องปกป้องให้ดีที่สุด เพื่อไม่ให้เกิดภัยกับบ้านหลังนี้ มีใจรักบุคลากรในองค์การ มองว่าทุกคนใน

องค์การเปรียบเสมือนคนในครอบครัว ตนเองในฐานะหัวหน้าครอบครัวจะต้องดูแลให้ทุกคนทำงานอย่างมีความสุข ได้รับสวัสดิการที่เหมาะสมกับภาระงานที่มอบหมาย

2) มีความเพียรพยายาม คือมีความมุ่งมั่นในการนำพาองค์การให้เดินไปตามแผนที่วางไว้ ผู้บริหารองค์การจะต้องมีความเพียรพยายามมากกว่าผู้ปฏิบัติงาน เพราะผู้บริหารเป็นผู้กำกับการนโยบายขององค์การ และเป็นผู้มอบหมายงานแก่ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้เป็นไปตามแผนขององค์การที่ได้วางไว้ ดังนั้นผู้บริหารจะต้องมีความเพียรพยายาม 2 อย่าง คือ 1. เพียรพยายามหาความรู้ให้แก่ตัวเอง เพื่อใช้ในการบริหารงาน 2. เพียรพยายามในการบริหารงาน เมื่อผู้บริหารมีความรู้ความสามารถแล้วในการบริหารงานจะต้องเพียรพยายามในการโน้มน้าวผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้ทุกคนตระหนักในประโยชน์ขององค์การ และทำงานเป็นทีม (Teamwork)

3) มีความคิดหนักแน่น การบริหารงานต้องมีความหนักแน่นและมีความคิดสร้างสรรค์ในการบริหารจัดการองค์การ การบริหารองค์การคงไม่ได้ราบรื่นตลอดเวลา ผู้บริหารจึงต้องมีความหนักแน่นในแผนที่วางไว้ ยึดมั่นในข้อบังคับ กฎระเบียบ กติกาองค์การ และมีความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคนเกิดความมั่นใจในแนวทางขององค์การ และก่อให้เกิดความทุ่มเทในการทำงานเพื่อสนององค์การ แต่หากองค์การที่ผู้บริหารขาดความหนักแน่น ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ ผู้ปฏิบัติงานก็จะเกิดความท้อแท้ และไม่มีแรงจูงใจในการปฏิบัติ และสุดท้ายองค์การก็อาจไม่บรรลุตามแผนที่วางไว้

4) วิเคราะห์ไตร่ตรอง เมื่อมีการดำเนินการสิ่งใดในองค์การจะต้องมีการวิเคราะห์ไตร่ตรองหรือมีการประเมินผลเสมอ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข ในการวิเคราะห์นั้นอาจกระทำโดยผู้บริหารเองก็ได้ หรือเพื่อความรอบคอบควรเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์การบริหารองค์การเริ่มตั้งแต่มีการวิเคราะห์สภาพการณ์ขององค์การเพื่อจัดทำแผน มีการร่วมวิเคราะห์ในการปฏิบัติงาน และร่วมประเมินผลการปฏิบัติงาน แล้วนำผลการประเมินไปสู่การปรับปรุงเพื่อให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

จากการนำหลักอิทธิบาทธรรมกับการบริหาร เป็นการเชื่อมโยงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างหลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับแนวคิดทางตะวันตก ในที่นี้คือความสัมพันธ์ระหว่างหลักอิทธิบาทธรรมกับแนวคิดการบริหารจัดการ POCCC ดังตารางต่อไปนี้

หลักอิทธิบาทธรรม	แนวคิดการบริหารจัดการ POCCC	แนวทางการนำไปใช้
ฉันทะ (ความพอใจ)	Plan (การวางแผน)	ผู้บริหารต้องเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ทำแผน เพื่อให้แผนที่ออกมาเป็นไปตามความ ต้องการของทุกคน
วิริยะ (ความเพียร พยายาม)	Organizing (การจัดการองค์การ)	การจัดโครงสร้างองค์การและการจัดการ ทรัพยากรในองค์การ ผู้บริหารจะต้องมีความ เพียรพยายาม อดทน มอบหมายงานตาม ความรู้ความสามารถ

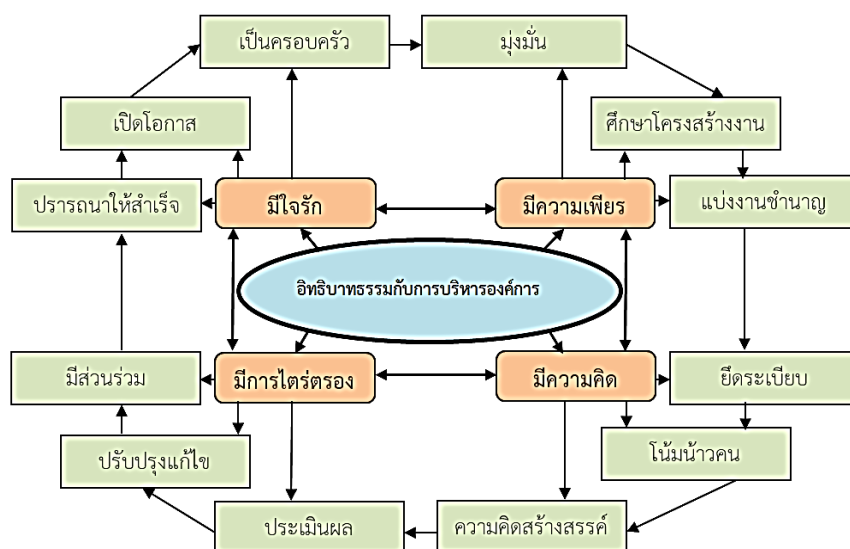

หลักอิทธิบาทธรรม	แนวคิดการบริหารจัดการ POCCC	แนวทางการนำไปใช้
จิตตะ (ความคิด)	Commanding (การบังคับบัญชา)	การบังคับบัญชาคนในองค์กรหรือ ผู้ปฏิบัติงาน ผู้บริหารจะต้องมีความหนักแน่น ยึดตามระเบียบ
	Coordinating (การประสานงาน)	ผู้บริหารจะต้องมีความคิดสร้างสรรค์ โน้มน้าว ยึดหลักประโยชน์ส่วนรวม
วิมังสา (การไตร่ตรอง)	Controlling (การควบคุม)	การบริหารองค์การต้องมีการไต่ตรองงาน เพื่อควบคุมงานให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้

สรุป

ในการบริหารองค์การเพื่อให้บรรลุตามแผนที่วางไว้ ผู้บริหารถือว่ามีส่วนสำคัญยิ่ง เพราะเป็นผู้กำกั้นนโยบาย แต่ก็มิได้หมายความว่าผู้ปฏิบัติงานไม่สำคัญ หากแต่การควบคุมให้การดำเนินงานขององค์การเป็นไปตามแผนนั้นผู้ควบคุมคือผู้บริหาร การบริหารงานองค์การเพื่อให้ประสบความสำเร็จนั้นจะต้องอาศัยความพอใจรักของผู้บริหาร เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมเสมือนเป็นครอบครัวเดียวกัน มีความเพียรพยายามในการเรียนรู้ เพื่อให้เข้าใจโครงสร้างองค์การและมอบหมายงานตามความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคล มีความคิดหนักแน่นยึดระเบียบ เพื่อให้ทุกคนเชื่อมั่นในการปฏิบัติงาน และมีการโน้มน้าวทุกคนให้ยึดมั่นประโยชน์ส่วนรวม และต้องมีการไต่ตรอง ประเมินผลการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามแผน ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 : อิทธิบาทธรรมกับการบริหารองค์การ

เอกสารอ้างอิง

- พระพรหมคุณาภรณ์, (ป.อ.ปยุตฺโต). (2551). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพมหานคร: เอส. อาร์พรีนติ้งแมสโปรดักส์ จำกัด.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วันชัย มีชาติ. (2549). *การบริหารองค์การ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไทยรัฐออนไลน์. *สลดสารวัตร-คต. ผ่าตัวตาย เครียดงานไม่ถนัด*. สืบค้นเมื่อ 27 มีนาคม 2561, จาก <https://www.thairath.co.th/content/318598>.

